

### דף שיח – יכול להיות שזה נגמר

בוקר טוב!

הציגו את עצמכם וציינו איזה דור אתם בארץ, ומהי ארץ המוצא של משפחתכם.

השירים הבאים מציגים התייחסות ערכית לארבעה דורות שונים: דור החלוצים ומקימי המדינה; הורינו; הדור שלנו; והדור הבא המייצג את העתיד.

#### יכול להיות שזה נגמר

אריק איינשטיין  
מילים: יהונתן גפן  
לחן: שם טוב לוי

אומרים שהיה פה שמח לפני שנולדתי,  
והכל היה פשוט נפלא עד שהגעתי  
שומר עברי על סוס לבן, בלילה שחור  
על שפת הכינרת טרומפלדור היה גיבור  
תל אביב הקטנה, חולות אדומים, ביאליק אחד  
שני עצים שיקמים, אנשים יפים מלאים חלומות  
ואנו באנו ארצה לבנות ולהיבנות,  
כי לנו, לנו, לנו ארץ זאת.

כאן, איפה שאתה רואה את הדשא  
היו פעם רק יתושים וביצות  
אמרו שפעם היה כאן חלום נהדר  
אבל כשבאתי לראות לא מצאתי שום דבר

יכול להיות שזה נגמר.  
יכול להיות שזה נגמר.

אומרים שהיה פה שמח לפני שנולדתי  
והכל היה פשוט נפלא עד שהגעתי  
פלמ"ח, פינג'אן, קפה שחור וכוכבים  
אנגלים, מחתרת וילקוט הכזבים  
שפם ובלורית, כאפיה על צוואר, ירון זהבי  
אלתרמן, תמר, בחורות יפות, מכנסיים קצרים  
והיה להם בשביל מה לקום בבוקר  
כי לנו, לנו, לנו ארץ זאת

כאן, איפה שאתה רואה את הדשא ...

אומרים שהיה פה שמח לפני שנולדתי  
והכל היה פשוט נפלא עד שהגעתי.

#### דור

מילים: אהוד מנור  
לחן: חנן יובל

הדור הבא ישן בחדר הסמוך,  
אני שומע את נשימתו.  
הדור הבא חולם בחדר הסמוך  
וממלמל פחדים מתוך שנתו.  
אני רוצה אליו לגשת  
ולחבק אותו חזק  
אך מחשבה שניה עוצרת -  
אני טעיתי, הוא יצדק.

דור, דור,  
אל תשבור את חלומך, כמוני.  
דור דור  
אל תמכור את עולמך.  
עיניים פקח  
אך אל תשכח  
כל מה שאתה רוצה עכשיו.  
ידיים שלח  
אך אל תבטח  
באלה הקוראים לשוא.  
אל תשתוק - עמוד מולי  
אל תסמוך - על הדור שלי!

הדור הבא מבחין היטב בין טוב לרע  
ולו חוש צדק מפותח מאוד.  
הדור הבא רואה היטב מה שקרה  
ולא שומר את רגשותיו בסוד.  
אני רוצה לומר לו - די כבר,  
שהעולם מכביד עולו  
אך מחשבה שניה עוצרת -  
הוא כה טהור, אני כבר לא.

דור, דור ...

הדור הבא ישן בחדר הסמוך,  
אני שומע את נשימתו.

## החטיבה לחינוך ולקהילה, המחלקה הפדגוגית

### שאלות לדיון:

- ◀ איזה תפקיד יש לכל אחד מהדורות המופיעים בשירים?  
מהי הטעות של הדור הזה, ובמה יצדק הדור הבא?
- ◀ איזה קשר בין הדורות משקפת הקריאה: "אל תשתוק – עמוד מולי, אל תסמוך – על הדור שלי!"?  
למרות תנאי המחיה הקשים בתקופת החלוצים, "אומרים שהיה פה שמח". מה היה כל כך שמח בעבר? האם לדעתכם החלוצים עצמם חשו את ה"שמחה" המדוברת באותם הימים או רק בהסתכלות לאחור? האם קיימת בנו נטייה להאדיר את העבר ולהסתכל על אירועי העבר באור ורוד?
- ◀ "יכול להיות שזה נגמר". מה נגמר לדעתכם? ולמי?
- ◀ בשירים אנו רואים התרפקות על העבר לצד תקווה וציפיה שמשו או יעשה את העתיד טוב יותר. מה זה אומר על חיינו בהווה?
- ◀ מהי האחריות שלנו כלפי ילדינו? האם יש לנו זכות מוסרית להטיל על כתפיהם את האחריות לתיקון? האם אנחנו יכולים לצפות מהדור הבא לתקן אחרינו, אחרי שאנו הסרנו מעצמנו אחריות?

### הקונגרס / א.ד. גורדון 1913 (חשבון נפש של ציר בקונגרס הציוני)

הלנסוע אל הקונגרס? הלהיות ציר? היו ימים, ולא רחוקים, שאדם מישראל, שהאמין בתחיית ישראל על אדמת ישראל, לא שאל שאלה כזאת, והיום שאל את עצמו בוודאי לא אחד [...]

היש לך טרגיות גדולה מזו, שבשעה קשה זו לאומה אובדת אין לה מכל בניה הגדולים, הגדולים בכוחם והגדולים ברוחם, מי שיפיח רוח חיים במחנה, מי שישא את דגלה ברמה, מי שיוצאי מנרתיקה את הגבורה שבצורה הגדולה, ותחת זה יש לה מה שהביא לידי כך שהקונגרסים נעשו בעיני רוב בניה, בעיני בעלי הנפש שבבניה, לדבר של חול...!

[...] השאלה היא איפוא: מה יש להביא אל הקונגרס?  
אבל אם יש לך לב כואב, אם יש לך נפש, היכולה באיזו מידה לשמש בית קיבול לצער האומה – הרי יש לך מה להביא. אם יש לך מחשבה תוססת, זעזועי נפש טמירים, שעדיין לא עמדת על סודם, חלום שאין לו פתרון – הרי יש לך מה להביא, אם יש בך רוח חיים, רוח שואפת לחיים, ליצירה – הרי יש לך מה להביא. ואפילו אם יש בך ייאוש עמוק, ייאוש שאינו יודע פשרות, כלומר אם יש לך חלק בייאוש הגדול – יש לך מה להביא. כי גדול כוח הייאוש הגדול ביצירה אולי לא פחות מכוח האמונה הגדולה.. אבל, בייחוד, אם יש לך מעשה, שאתה משתתף בעשייתו, שאתה שואף לעשותו באופן שלא יתחלל בעיני עצמך – יש לך מה להביא. כל אלה במידה שיבואו יחד ויצטרפו יחד, יתקמו... אבל היש צורך לפרש? ומי כמעמיקים לחיות צריכים להבין את זאת, צריכים לבקש את זאת? מי כמעמיקים לחיות צריכים להבין ולבקש, כי רוח הקונגרס והיחס אל הקונגרס יבראו מתוך תביעותיה וגביותיה של הנפש החיה, מתוך העבודה שבלב והעבודה שבלחש, מתוך עומק החיים, מתוך דממת החיים ולא מתוך שאונם והמונם?

### שאלות לדיון:

- ◀ מהי הסביבה/הקבוצה שהכי קרובה למשמעות "הקונגרס" בחייכם שלכם?
- ◀ קראו בפסקה האחרונה את רשימת הדברים שגורדון מונה: "מה יש להביא אל הקונגרס"? שתפו בדבר אחד – רגש, תקווה, ייאוש, סיפור מעשה – שיכול להביא אתכם, "הדור הזה", "בדור הזה" לעשייה.

אתר קרן קימת לישראל [www.kkl.org.il](http://www.kkl.org.il) | חלון ירוק לצעירים [www.greenwin.kkl.org.il](http://www.greenwin.kkl.org.il)

צרו קשר [greenwin@kkl.org.il](mailto:greenwin@kkl.org.il)

© כל הזכויות שמורות לקרן קימת לישראל, אגף החינוך

## החטיבה לחינוך ולקהילה, המחלקה הפדגוגית

◀ "היה להם בשביל מה לקום בבוקר". בשביל מה יש לנו כחברה לקום בבוקר גם היום?  
האם אין יותר "ביצות לייבש" או שמא הביצות פשוט השתנו?